
Odmaskované obavy

Odmaskované obavy

Euro, 25.10.2010, rubrika Report, strana 56, autor MARTIN RYCHLÍK
ŠKOLSTVÍ

Filozofové píší premiérovi, bojí se o budoucnost malých oborů

Filozofické fakulty v České republice se bouří a nesouhlasí s připravovanými redukcemi rozpočtu v oblasti vysokého školství. Děkani filozofických fakult poslali premiérovi Petru Nečasovi a ministru školství Josefu Dobešovi dopis, v němž vyjadřují obavy z poklesu kvality vzdělávání i možného zániku „malých“ oborů typu slavistiky či iránistiky. „Politika minulých vlád způsobila masivní nárůst studentů, což vedlo ke snižování kvality vzdělávání. Řešit tuto situaci rozpočtovými škrty z roku na rok považujeme za nebezpečný hazard... Zároveň upozorňujeme na skutečnost, že v případě jakýchkoliv razantních snižování rozpočtů budou vždy nejvíce ohroženy právě humanitní a společenskovední obory s nejnižším ekonomickým koeficientem náročnosti a dlouhodobým podfinancováním,“ stojí v děkanském apelu. **NEBOJME SE SLOVA ELITA!**

„Jsme zasaženi desetiletým devastačním procesem, který tkví v kvantifikaci a nutnosti škol nabírat čím dál více studentů, což vede k velkovýrobě a přeplněným posluchárnám,“ řekl týdeníku EURO Michal Stehlík, děkan **Filozofické fakulty Univerzity Karlovy (FF UK)**. Podpořil by rozdělení škol na výzkumné a profesní? „Jednoznačně. Jsem pro diverzifikaci škol. To je základní kámen úrazu. Nebojím se mluvit o slově elita. Pokud chceme připravit absolventy pro výjimečnou kariéru, musíme se jim řádně věnovat, takže nejde vzdělávat 150 historiků ročně, ale pečovat o třicet čtyřicet kvalitních,“ dodává Stehlík.

FF UK má nyní 45 ústavů, z nichž pět či šest považuje děkan za špičkové – na světové či evropské úrovni. Má-li jmenovat, řadí na prvá místa egyptologii, iberoamerikanistiku i ústav filozofie a religionistiky, ale je si dobře vědom i slabších součástí fakulty; přidat by prý měla například katedra teorie kultury. Personální posily potřebují germanisté. „Je pochopitelně potěšitelné, že je o naše absolventy v zahraničí zájem, chodí učit třeba do Německa, ale zároveň nás trápí, že tam nalézají lepší podmínky a nevracejí se zpět. Odbornému asistentovi s doktorátem však mohou nabídnout maximálně 23 tisíc korun hrubého,“ vysvětluje Stehlík.

Děkani z Prahy, Brna, Českých Budějovic, Pardubic, Olomouce, Opavy či Ostravy upozorňují též na údajně neutěšený stav kritérií podpory vědy v ČR, kde jsou humanitní obory průběžně odsouvány na vedlejší kolej. „Obecně dochází k popírání významu základního výzkumu a preferuje se chiméra průmyslového výzkumu. Z hlediska dalšího postupu v přípravě metodiky podporujeme systém hodnocení postavený na oborových skupinách, aby nedocházelo ke srovnávání nesrovnatelného,“ stojí v listu, jenž volá po reálném naplnění programu vlády ČR v prioritní podpoře vzdělávání. Konkrétní učiněné kroky to prý očividně ohrožují.

DEKÁDY BEZ KONCEPCE

„Podstatnou částí dnešního problému je dvacet let nedokončená koncepce vysokoškolského systému a nedostatek odvahy ze strany politické elity investovat do něčeho, co nebude mít okamžitý materiální efekt,“ sdělil týdeníku EURO Jiří Lach, děkan **FF Univerzity Palackého v Olomouci**. Lachovi vadí základní nekonceptnost: po letech tlaku na zvyšování počtu studentů jsou nyní fakulty naopak tlačeny k masivním redukcím – navíc rychle a plošně, bez ohledu na kvalitu studentů. Další vadou je chybějící potřebná metodika, jež by hodnotila chemii i archeologii s přihlédnutím ke všem oborovým specifikům a kombinovaným kritériím.

„Řešením by byla dlouhodobá koncepce vysokoškolského vzdělávání minimálně na pět let, ideálně s výhledem na deset let. Po pěti letech by následovala pečlivá evaluační fáze za účasti zahraničních odborníků a poskytnutí prostředků jednotlivým univerzitám či fakultám dle zjištěných výsledků,“ míní Lach. Těživá situace se Univerzity Palackého již dotkla, neboť mnozí odborníci pracují jen za tarifní mzdu, bez ohledu na výsledky. Docent ve věku 35 let tak pobírá asi 23 500 korun hrubého. „Odliv mozků hrozí na všech oborech. V kombinaci s fatálním zpomalením až zastavením čerpání evropských fondů lze očekávat rychlý úpadek a uzavírání humanitních oborů v horizontu dvou tří let, někde i rychleji,“ tvrdí Lach.

Nejásají ani na Masarykově univerzitě (MU) v Brně. „Důvodem dnešní situace je neschopnost či neochota vidět a domýšlet důsledky opomíjení humanitního vzdělávání, jež jsou dlouhodobé čili za horizontem volebních programů a

období, nicméně důležité pro udržení kulturní společnosti," vysvětlil týdeníku EURO Josef Krob, děkan **FF MU** a další signatář výzvy. Dle něj se už i některé brněnské malé obory potýkají s obtížemi. „Situace není zatím katastrofální, ale to jen proto, že – alespoň na naší fakultě – se snažím zajistit jistou míru solidarity při tvorbě rozpočtu. Ale i tak tyto obory již ohrožení pociťují,“ říká Krob.

STRATEGICKÉ OBORY ČR

Způsob jak posílit, byť dočasně, obory typu turkologie, íránistiky, arabistiky, sinologie či japanologie nalezla pražská **FF UK**. V součinnosti s ministerstvem vnitra došla k dohodě na dotaci deseti milionů ročně (až do roku 2013), které mohou jít na platy pedagogů. A proč dnes podporovat humanitní obory? „Nejde přeci dělat dobrý byznys v Číně, aniž by byl člověk obeznámen s prostředím. Mimochodem: **FF UK** stále dodává značnou část diplomatů pro ministerstvo zahraničí, znalost 'exotických' jazyků je nepostradatelná,“ říká děkan Stehlík.

„Co se týče arabistiky či slavistiky (s důrazem na balkánské jazyky) považuji tyto regiony za stále dost nebezpečně dynamické, abychom mohli ztrácet lidi, kteří těm oblastem rozumějí; ať už z hlediska bezpečnosti nebo imigrační politiky. I proto uvažujeme o resuscitaci afrikanistiky, jež má u nás dlouhou tradici. Mohla by získat akreditaci v roce 2012,“ dodává Stehlík.